

Nr 129.

Ankom till riksdagens kansli den 30 maj 1924 kl. 3 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till förordning om fördelning av automobilskattemedel jämte i ämnet väckta motioner.

(4 avd.)

Uti en till riksdagen den 21 mars 1924 avlåten proposition, nr 211, vilken för förberedande behandling hänvisats till statsutskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för samma dag, föreslagit riksdagen antaga vid propositionen fogat förslag till förordning om fördelning av automobilskattemedel.

Beträffande utredningen i ärendet får utskottet hänvisa till åberopade statsrådsprotokollet.

Ovanberörda förslag till förordning är av följande lydelse:

F ö r s l a g

till

Förordning

om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Av de under visst år jämlikt förordningarna om automobilskatt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Konungen enligt 18 § i förstnämnda förordning må hava meddelat, influtna skattemedel (*automobilskattemedel*) skola tjugu procent tillfalla rikets städer för att användas för dessas gatu- och väghållning samt åttio procent landsbygden för att användas företrädesvis till förbättring och underhåll av för den allmänna samfärdseln särskilt betydelsefulla vägar och broar.

2 §.

Av den städerna tillkommande andel av skattemedlen skola åttio procent av statskontoret fördelas mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobils katt.

Angående fördelningen av återstående tjugu procent förordnar Konungen.

3 §.

Av landsbygdens andel av skattemedlen skola åttio procent tillgodokomma de särskilda länen i förhållande till de belopp, som influtit i automobils katt från respektive läns landsbygd, därvid iakttages, att Kalmar läns landstingsområden betraktas såsom särskilda län. Av återstående tjugu procent må ett belopp, motsvarande högst en procent av landsbygdens andel av skattemedlen, enligt Konungens förordnande användas till understödjande av sådana forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befrämja ett ändamålsenligt användande av ifrågavarande skattemedel, och återstoden mellan länen fördelas på sätt Konungen förordnar.

4 §.

Konungen äger att av skattemedel, som enligt 3 § skola tillgodokomma visst län, årligen bevilja bidrag företrädesvis till förbättring av för automobiltrafiken särskilt viktiga vägar och broar inom länet samt till underhåll av sådana av vederbörande vägkassa underhållna vägar och broar, vilkas underhåll på grund av automobiltrafik i synnerlig grad försvåras, ävensom till sådan vinterväghållning, som är till särskilt gagn för automobiltrafiken. Vad av länet tillkommande skattemedel ej åtgår till beviljade bidrag skall besparas, intill dess sålunda uppkommet överskott bliver i enahanda ordning utdelat eller om dess användning annorledes förordnas.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1924, från och med vilken dag förordningen den 2 juni 1922 (nr 262) om fördelning av automobils kattermedel m. m. upphör att gälla.

I sammanhang med förevarande proposition har utskottet till behandling förehaft följande inom riksdagen väckta motioner, nämligen

dels två likalydande, väckta den ena inom första kammaren, nr 137, av herr *J. B. Johansson* i Fredrikslund och den andra inom andra kammaren, nr 252, av herr *A. Gustafson* i Kasenberg m. fl., däri, under åberopande av ett motionsvis framställt förslag om förhöjd tull å automobiler och motorcyklar, hemställt att hälften av de tullinkomster, som tillföras statskassan av tullen å automobiler och motorcyklar, måtte ingå till vägkassorna i form av ökat statsbidrag till vägarnas underhåll;

dels en inom första kammaren väckt motion, nr 122, av herr *E. Jonsson*, som hemställt, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att sådana bestämmelser för bilskattemedlens användning måtte utfärdas, att vissa riktlinjer, innebärande att befogenheten att fördela de å de särskilda länen belöpande automobils kattermedlen skulle överflyttas å länsstyrelserna, måtte bliva beaktade.

dels en inom första kammaren av herr *N. A. Bondeson* väckt motion, nr 281, vari gjorts hemställan om sådan ändring i Kungl. Maj:ts förslag till förordning om fördelning av automobilskattemedel, att influtna grundavgifter av automobiler ävensom 20 procent av övriga landsbygden tillkommande skattemedel skola fördelas på sätt Konungen bestämmer, och att länens övriga skattemedel skola fördelas av respektive länsstyrelser, ävensom om vidtagande genom vederbörande utskott av de av detta förslag föranledda nödiga ändringar i lagtexten;

dels ock en inom andra kammaren av herr *E. A. Nilson* i Örebro väckt motion, nr 428, däri hemställts, att riksdagen måtte besluta,

a) att bland riksstatens inkomster uppföra det belopp, som kan beräknas inflyta ur i motionen omförmälda skattekällor,

b) att bland riksstatens utgifter under sjätte huvudtiteln upptaga motsvarande belopp till samma ändamål och efter samma fördelningsgrunder, som enligt propositionen nr 211 komme att bli gällande, därest propositionen skulle hava blivit av riksdagen bifallen.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för de av motionärerna gjorda framställningarna, får utskottet hänvisa till motionerna.

Genom förordningarna den 2 juni 1922 om automobils katt samt om särskild skatt å automobilgummiringar har automobilväsendet gjorts till föremål för beskattning. Denna skatt å automobiltrafiken uttages på två olika sätt, nämligen genom en årlig avgift å innehavet av automobiler samt genom en engångsavgift å automobilgummiringarna. Den egentliga automobils katten utgår med 15 kronor för motorcykel eller, där cykeln är försedd med bivagn, med 25 kronor samt för annan automobil med ringar av mjuk kautschuk med 8 kronor och för automobil med ringar av annat ämne med 50 kronor för varje påbörjat tal av 100 kilogram av vagnens egen vikt. Skatten å gummiringar utgår med 1 krona 50 öre för varje kilogram av ringens vikt.

Ett av Kungl. Maj:t vid innevarande-riksdag i propositionen nr 206 framställt förslag om höjning av skatten å motorfordon har av riksdagen avslagits, var emot riksdagen i anledning av Kungl. Maj:ts framställning om införande av skatt på bensen beträffande skattens belopp beslutat en höjning från av Kungl. Maj:t föreslagna 1 öre till 5 öre för liter. Härigenom skulle åtminstone större delen av det skattebelopp, som beräknats skola inflyta genom en höjning av skatten å fordonen, komma att ersättas.

De sammanlagda skattebelopp, som på detta sätt skulle erhållas, hava beräknats uppgå till 7,000,000 kronor i automobils katt och 5,000,000 kronor i skatt å bensen eller alltså sammanlagt omkring 12,000,000 kronor för år.

Enligt den år 1922 fastställda fördelningsgrunden skall av inflytande automobilskattemedel 20 procent tillfalla rikets städer och återstoden, 80 procent, fördelas å landsbygden. Härutinnan har nu ingen ändring ifrågasatts. Ej heller hava framkommit några erinringar mot stadgandet om att inom vardera av dessa grupper 20 procent skola bibehållas såsom utjämningsandel — att utan lokal begränsning utgå efter Kungl. Maj:ts bestämmande — medan åter-

*Utskottets
yttrande.*

stående 80 procent skola fördelas å olika städer, respektive landsting i förhållande till de belopp, som från de särskilda städerna och landstingen influtit.

Däremot har motionsvis framhållits, hurusom vid fördelningen av de å de olika landstingen belöpande anslagen automobiltrafikens intressen av vägförbättringar kommit att skjutas i förgrunden på bekostnad av vederbörande väghållningsskyldigas krav på bidrag till själva vägunderhållet.

Enligt utskottets mening kunna dessa sålunda framförda synpunkter icke fränkännas berättigande. Visserligen böra icke underskattas de stora och i mån av automobilväsendets utveckling alltmer framträdande behoven av ombyggnads- och förbättringsarbeten å vägarna i olika trakter av landet. Men såsom fullt jämbördiga med dem torde böra betraktas de från de särskilda väghållningsskyldiga föreliggande anspråken på att genom bidrag från automobilskattemedel erhålla en välbehörlig lättnad i den genom automobiltrafikens starka tillväxt betydligt utökade och beträffande vissa vägsträckor synnerligen betungande väghållningsbördan.

De nu motionsvis framställda yrkandena innebära till sitt syfte, att fördelningen av de å de särskilda länen belöpande automobilskattemedlen skulle överflyttas från Kungl. Maj:t till de olika länsstyrelserna. Detta förslag har emellertid utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka. Emellertid torde enligt utskottets mening med fog kunna resas krav på större trygghet för att de väghållningsskyldigas intressen icke vid automobilskattemedlens fördelning tillbakasättas. Med tillmötesgående av de i detta avseende motionsvis framkomna önskemålen anser sig utskottet därför böra föreslå en förändrad avfattning av 4 §, varvid den förekommande bestämmelsen om att bidrag skall beviljas »*företrädesvis* till förbättring av för automobiltrafiken särskilt viktiga vägar och broar — — — — —, samt till underhåll av sådana *av vederbörande vägkassa underhållna* vägar och broar, vilkas underhåll på grund av automobiltrafik i synnerlig grad försvåras ävensom etc.» i stället gives den lydelsen att bidrag skall kunna beviljas »till förbättring etc. — — — — —, samt till underhåll av sådana vägar och broar, vilkas etc.».

Härigenom skulle, såsom billigt torde vara, öppnas möjlighet att lämna understöd till underhåll av vägar, som äro av automobiltrafik särskilt betungade, även om icke vägunderhållet inom distriktet övertagits av vägkassan. Utskottet utgår därvid från förutsättningen, att automobilskattemedel icke utanordnas i form av kontanta bidrag till vederbörande naturaunderhållare utan att de på dylikt distrikt belöpande understöd utbetalas till vederbörande vägstyrelse för att i annan form, exempelvis genom tillhandahållande eller förbilligande av väglagningsmedel, tekniska hjälpmedel o. d., upphjälpa och underlätta väghållningen i distriktet.

Genom att ordet »företrädesvis» uteslutes skulle uppnås ett förtydligande av paragrafen till de väghållningsskyldigas förmån.

Därjämte påkallas en mindre ändring av formell natur i förordningens 1 §, föranledd av att riksdagen beslutat, att förordningen om särskild skatt å bensin skall utsträckas att gälla jämväl motorsprit.

I avseende å det av herr Johansson i Fredrikslund och herr Gustafson i Kasenberg m. fl. motionsvis gjorda yrkandet om beredande av ökat bidrag till vägunderhåll från automobiltullmedel, vill utskottet endast anföra, att sedan de av samma motionärer gjorda framställningarna om höjning av ifrågavarande tull av riksdagen avslagits, jämväl nu avhandlade förslag torde få anses hava förfallit.

Herr E. A. Nilsons motion avser att automobilskattemedlen skulle upptagas bland inkomsterna å riksstaten, varvid å riksstatens utgiftssida skulle uppföras ett motsvarande anslag för bidrag till vägväsendet av automobilskattemedel. Utskottet, som ur synpunkten av de krav på fullständighet och översiktlighet, som böra uppställas på budgeten, finner det sålunda framställda yrkandet äga berättigande, har emellertid ansett det böra ankomma på Kungl. Maj:t att efter närmare övervägande av frågan framlägga förslag för riksdagen i ämnet.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

I) att riksdagen må,

a) i anledning av förevarande proposition och herr Bondesons ovannämnda motion ävensom med avslag å herr Jonssons ifrågavarande motion, med förklarande att Kungl. Maj:ts förslag i ämnet icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, för sin del antaga bifogade förslag till förordning om fördelning av automobilskattemedel (Bil. A);

b) i anledning av herr E. A. Nilsons i Örebro ovanberörda motion i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t måtte verkställa utredning rörande automobilskattemedlens uppförande å riksstaten samt om framläggande för riksdagen av det förslag i ämnet, vartill utredningen kan giva anledning;

II) att de av herrar Johansson i Fredrikslund och Gustafson i Kasenberg m. fl. i ämnet väckta motionerna icke må av riksdagen bifallas.

Stockholm den 30 maj 1924.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *A. C. Lindblad*, *J. L. Widell*, *H. F. Lamm*, *C. P. V. Nilsson* i Gränebo, *J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist*, *J. G. Walles*, *J. Jeansson*, *C. I. Asplund*, *A. R. Rooth* och *I. Bergman* i Tännäs;

från andra kammaren: herrar *K. V. Rydén*, *A. Wiklund*, *O. H:son Waldén*, *C. R. Jansson* i Falun, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *J. Jönsson* i Revinge, *A. Å. Törnkvist* i Karlskrona, *P. M. Olsson* i Blädinge, *E. Andersson* i Prästbol, *B. F:son Holmgren* och *O. Osberg*.

Bil. A.

Förslag
till
Förordning
om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas som följer:

1 §.

Av de under visst år jämlikt förordningarna om automobilskatt, om särskild skatt å automobilgummiringar och om särskild skatt å bensin och motorsprit eller jämlikt de särskilda bestämmelser, Konungen enligt 18 § i förstnämnda förordning må hava meddelat, influtna skattemedel (*automobilskattemedel*) skola tjugu procent tillfalla rikets städer för att användas för dessas gatu- och väghållning samt åttio procent landsbygden för att användas företrädesvis till förbättring och underhåll av för den allmänna samfärdseln särskilt betydelsefulla vägar och broar.

2 §.

Av den städerna tillkommande andel av skattemedlen skola åttio procent av statskontoret fördelas mellan de särskilda städerna i förhållande till de belopp, som från dem influtit i automobilskatt.

Angående fördelningen av återstående tjugu procent förordnar Konungen.

3 §.

Av landsbygdens andel av skattemedlen skola åttio procent tillgodokomma de särskilda länen i förhållande till de belopp, som influtit i automobilskatt från respektive läns landsbygd, därvid iakttages, att Kalmar läns landstingsområden betraktas såsom särskilda län. Av återstående tjugu procent må ett belopp, motsvarande högst en procent av landsbygdens andel av skattemedlen, enligt Konungens förordnande användas till understödjande av sådana forsknings- och undersökningsarbeten, som anses i synnerlig grad befrämja ett ändamålsenligt användande av ifrågavarande skattemedel, och återstoden mellan länen fördelas på sätt Konungen förordnar.

4 §.

Konungen äger att av skattemedel, som enligt 3 § skola tillgodokomma visst län, årligen bevilja bidrag till förbättring av för automobiltrafiken särskilt viktiga vägar och broar inom länet samt till underhåll av sådana vägar och broar, vilkas underhåll på grund av automobiltrafik i synnerlig grad försvåras, även

som till sådan vinterväghållning, som är till särskilt gagn för automobiltrafiken. Vad av länet tillkommande skattemedel ej åtgår till beviljade bidrag skall besparas, intill dess sålunda uppkommet överskott bliver i enahanda ordning utdelat eller om dess användning annorledes förordnas.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1924, från och med vilken dag förordningen den 2 juni 1922 (nr 262) om fördelning av automobilskattemedel m. m. upphör att gälla.

Reservation

av herrar *A. C. Lindblad, H. F. Lamm, J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist, J. G. Walles, C. I. Asplund, A. R. Rooth, O. H:son Waldén, L. J. Carlsson-Frosterud, E. Andersson* i Prästbol, vilka ansett, att utskottets yttrande och förslag bort hava följande lydelse:

»Enligt — — — — väghållningsbördan.

De nu motionsvis framställda yrkandena innebära till sitt syfte, att fördelningen av de å de särskilda länen belöpande automobilskattemedlen skulle överflyttas från Kungl. Maj:t till de olika länsstyrelserna. Detta förslag har emellertid utskottet icke ansett sig kunna tillstyrka. Som bekant hava de nu gällande bestämmelserna i ämnet endast förutsatts bliva av kortvarig giltighet i avvaktan på ny väglag. Redan av denna anledning synes en omläggning av så genomgripande beskaffenhet som den föreslagna böra undvikas. För vinande av en önskvärd större trygghet för att de väghållningsskyldigas intressen må vid automobilskattemedlens fördelning vinna tillbörligt beaktande, torde ett förtydligande av 4 § av den föreslagna förordningen vara tillfyllest. I detta avseende vill utskottet föreslå, att den i denna paragraf förekommande bestämmelsen om att bidrag skall beviljas »företrädesvis till förbättring av för automobiltrafiken särskilt viktiga vägar och broar — — — —», samt till underhåll av sådana av vederbörande vägkassa underhållna vägar och broar, vilkas underhåll på grund av automobiltrafik i synnerlig grad försvåras även som etc.» i stället gives den lydelsen att bidrag skall kunna beviljas »till förbättring etc.».

Därjämte etc. — — — — i ämnet.

Under återopande av vad utskottet sålunda anfört får utskottet hemställa,

- I) — — — — —
- a) — — — — —
- b) — — — — —
- II) — — — — —»

Bil. A.

Förslag
till
Förordning
om fördelning av automobilskattemedel.

Härigenom förordnas som följer:

4 §.

Konungen äger att av skattemedel, som enligt 3 § skola tillgodokomma visst län, årligen bevilja bidrag till förbättring av för automobiltrafiken särskilt viktiga vägar och broar inom länet samt till underhåll av sådana av vederbörande vägkassa underhållna vägar och broar, vilkas underhåll på grund av automobiltrafik i synnerlig grad försvåras, ävensom till sådan vinterväghållning, som är till särskilt gagn för automobiltrafiken. Vad av länet tillkommande skattemedel ej åtgår till beviljade bidrag skall besparas, intill dess sålunda uppkommet överskott bliver i enahanda ordning utdelat eller om dess användning annorledes förordnas.
